

1. Introducció

Amb l'exposició «Cristina Iglesias. Passatges», la Fundació Catalunya La Pedrera acull la singular obra de l'escultora i, alhora, planteja una proposta que redefineix de manera poètica l'espai creat per Gaudí, tot esborrant les línies entre interior i exterior, i entre el que és orgànic i el que és artificial.

Nascuda a Sant Sebastià l'any 1956, Cristina Iglesias és una de les artistes més rellevants de l'escultura contemporània. Amb un repertori que combina formes fictícies i naturals, crea entorns immersius que uneixen disciplines com ara l'arquitectura, l'enginyeria o la literatura, amb elements naturals i influències culturals específiques del lloc per al qual han estat pensats. Present en les grans col·leccions internacionals i amb obra important en espais públics d'arreu del món, Iglesias ha participat en els certàmens artístics més destacats i ha rebut altes distincions que reconeixen el seu original llenguatge escultòric.

En aquesta exposició, que mostra més d'una trentena d'obres, datades entre 2002 i avui, l'artista planteja un recorregut que confronta peces ja existents amb obra nova, i planteja un viatge que les travessa; alhora, relaciona les peces entre elles i crea un diàleg amb l'espai de Gaudí. És un trànsit que es desenvolupa com una seqüència de moviments a través dels espais fluids de La Pedrera i els espais tancats i oberts de l'obra d'Iglesias, i que, alhora, crea una successió de paisatges immersius i sensorials. L'obra de l'artista transforma la percepció de l'entorn i aquest, al seu torn, influeix en la percepció de l'obra, de manera que s'estableix una relació dinàmica que es completa amb la mirada i la presència de l'espectador.

2. Llum i ombra

En algunes de les seves creacions, Cristina Iglesias genera espais transitables en què sovint inclou la llum i les ombres com a part intrínseca de l'obra. En algunes d'aquestes peces, l'artista utilitza pantalles reticulades o gelosies amb les quals genera arquitectures obertes o sostres suspesos; hi incorpora, també, fragments de textos literaris, generalment, de ciència-ficció. Són obres en què la llum i l'ombra tenen un paper important i contribueixen a una narrativa que ens porta al territori del somieig i la ficció.

En aquesta exposició hi ha dues grans instal·lacions d'aquesta tipologia: *Corredor suspendido II* i, ja cap al final del recorregut, *Pabellón de los sueños*. Aquestes dues obres interpel·len la mirada de l'espectador en un joc d'espais ocults i revelats en què s'intueixen, també, reminiscències del món oriental que ens conviden a entrar dins de les obres i recórrer-les.

Els textos triats per Iglesias per a aquestes obres descriuen llocs fantàstics i, tot i ser gairebé jeroglífics difícilment desxifrables, el seu significat està en l'essència mateixa de les reflexions de l'artista sobre la creació d'espais a partir de la combinació d'elements reals i ficticis. En el cas de *Corredor suspendido II*, el text triat descriu la vegetació cristal·litzada de la novel·la *El món de cristall*, de J. G. Ballard, i a *Pabellón de los sueños* es reproduïx un fragment de la novel·la *Solaris*, de Stanislaw Lem.

3. Passatges

L'interès de Cristina Iglesias perquè l'espectador participi en les seves obres es fa palès en les peces que concep com a corredors, portes i estances. Sovint, en aquesta mena d'obres Iglesias recrea mons imaginaris amb una

clara inspiració vegetal i mineral. En el recorregut de l'exposició, en trobem uns quants exemples, com ara *Habitación vegetal*, *Camino vegetal* o, la més recent, *Bosque mineral*, que Iglesias ha creat expressament per a l'ocasió.

A l'exposició de La Pedrera, que l'artista ha plantejat com un passatge a través de l'arquitectura de Gaudí, aquestes obres agafen un sentit ple i acumulen lectures noves. L'obra d'Iglesias transforma la percepció de l'espai de Gaudí, i l'espai de Gaudí, alhora, influeix en la percepció de l'obra d'Iglesias per la manera en què l'espectador hi transita i s'hi mou. El passatge que proposa l'artista genera una relació dinàmica en què és la mirada de cada visitant la que realment estableix el diàleg entre l'obra exposada i l'edifici. Per a Iglesias, és important la llibertat de percepció de l'espectador, de manera que l'empeny a seguir un camí que el porta a experimentar sense intervenir-hi.

4. Estampacions i reflexos

El gravat serigràfic és una de les tècniques més utilitzades per Cristina Iglesias en les obres bidimensionals. Aquest procediment li permet treballar materials càlids i reflectors, com ara el coure o la seda, que desprenen una llum que dota les imatges d'un cert il·lusionisme teatral.

Iglesias construeix maquetes efímeres de cartró que li serveixen de laboratori tridimensional per a repensar la noció d'espai. L'artista serigrafia les fotografies d'aquestes maquetes sobre un suport lluminós, de manera que es perd el rastre de la fotografia i es generen espais ficticis que, amb una mirada poc atenta, semblen reals, però si ens hi acostem, es revela que són ficticis. Aquestes vistes creen una il·lusió de profunditat a la qual se suma el reflex de

l'espectador a la planxa de coure, alhora que desdibuixen la distinció entre l'espai real i l'espai fictici.

El resultat són peces misterioses i poètiques, amb una atmosfera màgica i intemporal d'escenografia teatral, que ens conviden a entrar-hi i a transitar-hi. De fet, l'efecte mirall del coure fa que ens hi reflectim i, per tant, formem part, també nosaltres, d'aquest espai irreal. Altres serigrafies sobre coure més recents són estudis de geologia marina. Un cop serigrafiades les imatges, l'artista les manipula amb àcids que oxiden el coure i fan sorgir blaus, verds i turqueses que evocuen l'aigua marina amb formes de remolins. Semblen exploracions oníriques de coves del Cantàbric que s'omplen d'aigua amb la força de l'onatge i amb les fluctuacions de les marees. És el cas de les obres *Sea Cave I* i *Sea Cave II*, així com dels gravats de la sèrie *Hondalea*, tots presents a l'exposició.

5. Aigua

L'aigua, un element difícil de modelar, és present en gran part de l'obra de Cristina Iglesias que el tracta com un material escultòric en diversos tipus de peces, com són pous o creacions que evocuen les capes freàtiques o el litoral. L'artista adapta l'aigua als seus propòsits al utilitzar-ne la resistència a la forma fixa i l'utilitza com un material més; en fer-ho, introdueix elements sensorials i dinàmics en l'escultura com són el so, el ritme i el temps. La seqüència temporal d'omplir-se i buidar-se d'aquestes peces és una part constitutiva de l'obra que influeix en la percepció que en tenim i fa més palès el pas del temps.

En aquesta exposició hi ha cinc peces on l'artista utilitza l'aigua. De pous -una de les tipologies més emblemàtiques dins l'obra de Cristina Iglesias- en trobem

un al patí d'accés i tres més al llarg del recorregut. Els pous són obres que ens aboquen a una visió de profunditat, real i il·lusòria, que provoquen reflexions sobre el planeta, el vertigen i el pas del temps. En aquests pous l'aigua flueix per les cavitats creant la il·lusió de l'erosió d'una manera hipnòtica que ens permet evocar els llarguíssims temps de la formació geològica.

L'aigua en moviment afegeix una dimensió sonora i dinàmica a l'atmosfera enigmàtica de la instal·lació: sense ocupar un espai fix, flueix, brilla, sona i es reflecteix entre formes vegetals -fulles i arrels-, provocant diferents sons segons la intensitat del cabal.

També a l'obra *Littoral (Lunar Meteorit)* l'aigua es desplaça per les cavitats de la peça, evocant col·lisions geològiques: la del mar que erosiona el litoral i la dels meteorits lunars a la Terra.

6. Creixement

En moltes de les seves obres, Cristina Iglesias treballa la idea del creixement natural. Darrerament, elabora escultures d'alumini fos que sembla que sorgeixin del terra com una espessa vegetació invasora de brots entrellaçats. A l'exposició s'exhibeixen tres peces de la sèrie *Entwined*, de 2022, que emergeixen del subsol i s'enfilen sinuosament per la paret. Així mateix, l'obra *Growth I*, de 2018, situada al final del recorregut, forma una estructura exempta amb grans peces que permeten penetrar en l'interior del conjunt. Tant en el cas de les obres de la sèrie *Entwined* com en l'obra *Growth I*, ens trobem davant d'una mena d'organismes híbrids entre natura i indústria que evoquen un moviment lliure, ràpid i agressiu totalment aliè a l'ordre i al control humà.

En l'atapeït entortolligament de formes d'aquestes escultures no hi ha cap patró perceptible ni cap ritme: aparenten la lògica implacable de la vida vegetal, que genera les seves pròpies estructures mentre creix. Aquesta idea de la proliferació, del creixement, que té el seu propi ritme i que és imparable, sempre ha interessat molt Iglesias, com ara les branques, l'expansió de la lava o dels fongs, o, per sota terra, les arrels i els creixements rizomàtics que de cop i volta es desenvolupen o apareixen.

Per bé que aquestes escultures apel·len a la memòria inconscient de l'espectador, que hi projecta el seu propi bagatge, i desencadenen associacions ben diverses, la presència d'incrustacions de vidre de colors (ambre, verd...) ens atrapa i ens torna a situar en el viu imaginari de l'artista, tan influït per la literatura de ciència-ficció.

7. Obra pública. *Hondalea*

Cristina Iglesias ha realitzat un gran nombre d'intervencions en l'espai públic. Aquestes obres beuen tant del llenguatge de l'arquitectura com de referències del món natural, i exploren les connexions entre l'espai físic, el fictici i el psicològic. La seva recerca del compromís poètic i simbòlic entre les obres i l'espai on se situen es materialitza sempre amb un impactant desplegament estètic, visual i dinàmic. En totes les seves intervencions, en què sovint treballa amb l'aigua o amb referències literàries o culturals, hi assoleix monumentalitat i hi repensa la pròpia concepció de l'espai tot jugant amb el que és fictici i el que és real.

Iglesias ha assolit renom internacional pels encàrrecs a gran escala, com ara *Deep Fountain*, a la ciutat d'Anvers —la primera de les intervencions públiques

a gran escala que va fer l'artista—, les portes cerimonials de l'edifici nou del Museu del Prado i les intervencions a la ciutat de Toledo o a la City de Londres.

A Cristina Iglesias li interessa crear llocs que ajudin a reflexionar sobre la importància de la preservació mediambiental, i també ha creat intervencions totalment integrades en el paisatge natural, com ara l'escultura instal·lada al fons del mar, a la Baixa Califòrnia, l'habitació-laberint escultòrica a la jungla brasilera o *Hondalea*, a Sant Sebastià.

Hondalea, inaugurada l'any 2021, és una de les intervencions més importants de Cristina Iglesias a l'espai públic. L'artista va crear un entorn escultural impactant dins el far de l'illa de Santa Clara, a Sant Sebastià. L'edifici, abandonat de feia anys, va ser buidat i excavat a gran profunditat per a instal·lar-hi una obra de bronze que s'assimila a les roques del litoral i remet a una fondalada marina que s'omple i es buida d'aigua, emulant el ritme de les mareas.

En les creacions d'Iglesias en l'espai públic també és recurrent la incorporació del viatge com a experiència completa per a gaudir de l'obra. En el cas d'*Hondalea*, el desplaçament que s'ha de fer forçosament en barca i a peu per l'illa se suma a l'efecte hipnòtic de la remor de l'aigua i el remolí que atreu cap a l'abisme, de manera que la visita, en conjunt, involucra mirada i moviment.

Per conèixer millor l'obra de Cristina Iglesias, consulteu les imatges de totes les seves creacions instal·lades en espais públics mitjançant el mapa d'aquesta aplicació de l'exposició.